

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmadbhāgavatē uddhavagītāsu
॥ *trayōdaśō'dhyāyaḥ* ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ trayōdaśō'dhyāyaḥ ॥

śrībhagavānuvāca

vanam vivikṣuḥ putreṣu bhāryāṃ nyasya sahaiva vā |
vana ēva vasēcchāntaśṛtīyaṃ bhāgamāyusaḥ || 13.1 ||

kandamūlaphalairvanyairmēdhyairvṛttiṃ prakalpayēt |
vasīta valkalaṃ vāsaśṛṇaparṇājīnāni vā || 13.2 ||

kēśarōmanakhaśmaśrumalāni bibhṛyād dataḥ |
na dhāvēdapsu majjēta trikālaṃ sthaṇḍilēśayaḥ || 13.3 ||

grīṣmē tapyēta pañcāgnīn varṣāsvāsāraṣāḍ jalē |
ākaṇṭhamagnaḥ śīsira ēvaṃvṛttastapaścarēt || 13.4 ||

agnipakvaṃ samaśnīyāt kālapakvamathāpi vā |
ulūkhalāśmakuṭṭhō vā dantōlūkhala ēva vā || 13.5 ||

svayaṃ sañcinuyāt sarvamātmanō vṛttikāraṇam |
dēśakālabalābhijñō nādadītānyadāhṛtam || 13.6 ||

vanyaiścarupurōḍāśairnirvapēt kālacōditān |
na tu śrautēna paśunā māṃ yajēta vanāśramī || 13.7 ||

agnihōtraṃ ca darśaśca paurṇamāsaśca pūrvavat |
cāturmāsyāni ca munērāmnātāni ca naigamaiḥ || 13.8 ||

ēvaṃ cīrṇēna tapasā munirdhamanisantataḥ |
mām tapōmayamārādhya ṛṣilōkādupaiti mām || 13.9 ||

yastvētat kṛcchrataścīrṇaṃ tapō niḥśrēyasam mahat |
kāmayālpīyasē yuñjyād bālīsaḥ kō'parastataḥ || 13.10 ||

yadāsau niyamē'kalpō jarayā jātavēpathuḥ |
ātmanyagnīn samārōpya maccittō'gniṃ samāviśēt || 13.11 ||

yadā karmavipākēṣu lōkēṣu nirayātmasu |
virāgō jāyatē samyañnyastāgniḥ pravrajēttataḥ || 13.12 ||

iṣṭvā yathōpadēśam mām dattvā sarvasvamṛtvijē |
agnīn svaprāṇa āvēśya nirapēkṣaḥ parivrajēt || 13.13 ||

viprasya vai saṃnyasatō dēvā dārādirūpiṇaḥ |
vighnān kurvantyayaṃ hyasmānākramya samiyāt param || 13.14 ||

bibhṛyāccēnmunirvāsaḥ kaupīnācchādanaṃ param |
tyaktaṃ na daṇḍapātrābhyāmanyat kiñcidanāpadi || 13.15 ||

drṣṭipūtaṃ nyasēt pādaṃ vastrapūtaṃ pibējjalam |
satyapūtāṃ vadēd vācaṃ manaḥpūtaṃ samācarēt || 13.16 ||

maunānīhānilāyāmā daṇḍā vāgdēhacētasām |
na hyētē yasya santyaṅga vēṇubhirna bhavēd yatiḥ || 13.17 ||

bhikṣām caturṣu varṇēṣu vigarhyān varjayaṃscarēt |
saptāgārānasaṅklptāṃstuṣyēllabdhēna tāvatā || 13.18 ||

bahirjalāśayaṃ gatvā tatrōpasprśya vāgyataḥ |
vibhajya pāvitaṃ śēṣam bhuñjītāśēṣamāhṛtam || 13.19 ||

ēkaścarēnmahīmētāṃ niḥsaṅgaḥ saṃyatēndriyaḥ |
ātmaḥkrīḍa ātmarata ātmavān samadarśanaḥ || 13.20 ||

viviktakṣēmaśaraṇō madbhāvavimalāśayaḥ |
ātmānaṃ cintayēdēkamabhēdēna mayā muniḥ || 13.21 ||

anvīkṣētātmanō bandhaṃ mōkṣaṃ ca jñānaniṣṭhayaḥ |
bandha indriyavikṣēpō mōkṣa ēśāṃ ca saṃyamaḥ || 13.22 ||

tasmānniyamya ṣaḍvargaṃ madbhāvēna carēnmuniḥ |
viraktaḥ kṣullakāmēbhyō labdhvā'tmani sukhaṃ mahat || 13.23 ||

puragrāmavrajān sārthān bhikṣārthaṃ praviśaṃścarēt |
puṇyadēśasaricchailavanāśramavatīṃ mahīm || 13.24 ||

vānaprasthāśramapadēṣvabhīkṣṇaṃ bhaikṣyamācarēt |
saṃsidhyatyāśvasammōhaḥ śuddhasattvaḥ śilāndhasā || 13.25 ||

naitad vastutayā paśyēd dṛśyamānaṃ vinaśyati |
asaktacittō viramēdihāmutra cikīrṣitāt || 13.26 ||

yadētadātmani jaganmanōvākprāṇasaṃhatam |
sarvaṃ māyēti tarkēṇa svasthastyaktvā na tat smarēt || 13.27 ||

jñānaniṣṭhō viraktō vā madbhaktō vānapēkṣakaḥ |
saliṅgānāśramāṃstyaktvā carēdavidhigōcaraḥ || 13.28 ||

budhō bālakavat krīḍēt kuśalō jaḍavaccarēt |
vadēdunmattavad vidvān gōcaryāṃ naigamaścarēt || 13.29 ||

vēdavādaratō na syānna pākhaṇḍī na haitukaḥ |
śuṣkavādavivādē na kañcit pakṣaṃ samāśrayēt || 13.30 ||

nōdvijēta janād dhīrō janam cōdvējayēna tu |
ativādāmstitikṣēta nāvamanyēta kañcana |
dēhamuddiśya paśuvad vairaṃ kuryānna kēnacit || 13.31 ||

ēka ēva parō hyātmā bhūtēṣvātmānyavasthitaḥ |
yathēndurudapātrēṣu bhūtānyēkātmakāni ca || 13.32 ||

alabdhvā na viśīdēta kālē kālē'sanaṃ kvacit |
labdhvā na hr̥ṣyēd dhṛtimānubhayaṃ daivatantritam || 13.33 ||

āhārārthaṃ samīhēta yuktaṃ tat prāṇadhāraṇam |
tattvaṃ vimṛśyatē tēna tad vijñāya vimucyatē || 13.34 ||

yadṛcchayōpapannānnamadyācchrēṣṭhamutāparam |
tathā vāsastathā śayyāṃ prāptaṃ prāptaṃ bhajēnmuniḥ || 13.35 ||

śaucamācamanaṃ snānaṃ na tu cōdanayā carēt |
anyāmśca niyamāñjñānī yathāhaṃ līlayēśvaraḥ || 13.36 ||

na hi tasya vikalpākhyā yā ca madvīkṣayā hatā |
ādēhāntāt kvacit khyātistataḥ sampadyatē mayā || 13.37 ||

duḥkhōdarkēṣu kāmēṣu jātānirvēda ātmavān |
ajijñāsitamaddharmō guruṃ munimupāvrajēt || 13.38 ||

tāvat paricarēd bhaktaḥ śraddhāvānanasūyakaḥ |
yāvad brahma vijānīyānmāmēva gurumādṛtaḥ || 13.39 ||

yastvasaṃyataṣaḍvargaḥ pracaṇḍēndriyasārathiḥ |
jñānavairāgyarahitastridaṇḍamupajīvati || 13.40 ||

surānātmānamātmasthaṃ nihnutē mām ca dharmahā |
avipakvakaṣāyō'smādamuṣmācca vihiyatē || 13.41 ||

bhikṣōrdharmah śamō'hiṃsā tapa īkṣā vanaukaṣaḥ |
grhiṇō bhūtarakṣējyā dvijasyācāryasēvanam || 13.42 ||

brahmacaryaṃ tapaḥ śaucaṃ santōṣō bhūtasauhrdam |
grhasthasyāpyṛtau gantuḥ sarvēśāṃ madupāsanam || 13.43 ||

iti mām yaḥ svadharmēṇa bhajēn nityamananyabhāk |
sarvabhūtēṣu madbhāvō madbhaktiṃ vindatē dṛḍhām || 13.44 ||

bhaktyōddhavānapāyinyā sarvalōkamahēśvaram |
sarvōtpattyapyayaṃ brahma kāraṇaṃ mōpayāti saḥ || 13.45 ||

iti svadharmanirṇikta sattvō nirjñātamadgatiḥ |
jñānavijñānasampannō nacirāt samupaiti mām || 13.46 ||

varṇāśramavatām dharma ēṣa ācāralakṣaṇaḥ |
sa ēva madbhaktiyutō niḥśrēyasakaraḥ paraḥ || 13.47 ||

ētattē'bhihitaṃ sādho bhavān pṛcchati yacca mām |
yathā svadharmaṣaṃyuktō bhaktō mām samiyāt param || 13.48 ||

|| iti uddhavagītāsu trayōdaśō'dhyāyaḥ samāptaḥ ||